

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 64, став 1, точка 22 од Законот за Народната банка на Република Македонија (“Службен весник на РМ” бр.3/02, 51/03, 85/03, 40/04 и 129/06) и член 34 став 2 и член 37 став 2 од Законот за платен промет (“Службен весник на РМ” бр. 113/2007), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

ОДЛУКА

за

**условите и начинот на работа на друштвото за издавање електронски пари
 (“Службен весник на РМ” бр. 159/2007)**

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа Одлука се пропишуваат условите за издавање дозволи и согласности и начинот на работа на друштвото за издавање електронски пари (во натамошниот текст: издавач), видот на средствата во кои издавачот може да вложува, обемот на вложувањата, методологијата за вреднување на средствата, методологијата за управување со ризиците кои произлегуваат од издавањето електронски пари и од вложувањата, како и содржината на извештаите и начинот на нивно доставување до Народната банка на Република Македонија (во натамошниот текст: НБРМ).

II. ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛИ И СОГЛАСНОСТИ

2. За издавање дозвола за основање и работа на издавач, до НБРМ се доставува документацијата предвидена во одредбите од глава II и III од подзаконскиот акт пропишан од страна на НБРМ за издавање дозволи на банка.

Покрај документацијата од став 1 оваа точка, до НБРМ се доставува и:

- Број на инструменти и износ на електронски пари кои се планира да бидат издадени во следните 5 години;
- Процедури за процесот на издавање, користење и порамнување и за исплата на покретието за издадените електронски пари;
- Листа на видот на трговците кои прифаќаат или се очекува дека ќе прифаќаат плаќања со електронски пари, како и односите на издавачот со тие трговци;
- Нацрт на договорот, кој ќе се склучува помеѓу издавачот и трговците кои ќе прифаќаат плаќања со електронски пари;
- Опис на мерките за заштита од злоупотреба на електронските пари, како и за спречување на неавторизиран пристап до базата на податоци за издадените електронски пари;
- Опис на мерките за спречување на пречекорување на износот на кој гласат издадените електронски пари;
- Нацрт на договорот, кој ќе се склучува помеѓу издавачот и сопственикот на електронските пари, кој треба да ги опфаќа условите за издавање и употреба на електронските пари;
- План на активности во вонредни услови.

Одредбите од став 1 од оваа точка се однесуваат и на банка, која до НБРМ поднесува барање за издавање согласност за вршење на активноста издавање на електронски пари.

3. Начинот на доставување на документите, податоците и информациите од точка 2 од оваа Одлука и постапката за нивно оценување од страна на НБРМ, се врши според одредбите од подзаконскиот акт пропишан од страна на НБРМ за издавање дозволи на банка.

По исклучок на став 1 од оваа точка, гувернерот на НБРМ издава решение за основање и работа на издавач, без спроведување постапка за издавање на привремена дозвола.

4. На издавачот се применуваат одредбите од Законот за банките кои се однесуваат на акционери, почетен капитал, приоритетни акции и упис во трговски регистар.

По исклучок од став 1 од оваа точка, издавач се основа со почетен капитал од најмалку 70 милиони денари.

5. На издавач се применуваат одредбите за издавање дозвола за статусни промени од подзаконскиот акт пропишан од страна на НБРМ за издавање дозволи на банка, и тоа за следните статусни промени:

- a. присоединување на издавач кон банка, со пренос на целокупниот имот и на обврските на издавачот, без да се спроведе негова ликвидација, во замена за акции на банката која присоединува;
- b. спојување на два или повеќе издавачи или спојување на еден или повеќе издавачи со други правни лица во еден издавач, при што сите издавачи и/или правни лица го губат правниот идентитет и се основа нов издавач на кој преминува целокупниот имот и обврските на издавачите и/или правните лица што се спојуваат, во замена за акции на новиот издавач;
- v. поделба на издавач преку:
 - раздвојување со основање, со пренос на целокупниот имот и обврски на два или повеќе нови издавачи, при што издавачот што се дели престанува без спроведување ликвидација;
 - раздвојување со преземање, со пренос на целокупниот имот и обврски на два или повеќе постојни издавачи, при што издавачот што се дели престанува без спроведување ликвидација;
 - издвојување со основање, со пренос на дел од имотот и од обврските на еден или повеќе нови издавачи, при што издавачот што се дели не престанува;
 - издвојување со преземање, со пренос на дел од имотот и од обврските на еден или повеќе постојни издавачи, при што издавачот што се дели не престанува.

6. На издавачот се применуваат одредбите од подзаконскиот акт кој се однесува на издавање согласности пропишан од страна на НБРМ врз основа на Законот за банките, кои се однесуваат на именување член на надзорен одбор и управен одбор на банка, основање филијала на банка во странство, квалификувано учество, статут и промена на име и седиште на банка.

III. НАЧИН НА РАБОТА

7. На издавачот се применуваат одредбите од Законот за банките и подзаконските акти пропишани од страна на НБРМ врз основа на Законот за банките, кои се однесуваат на: Собрание на банка, надзорен одбор, управен одбор, служба за внатрешна ревизија, сопствени акции, поврзани лица, лица поврзани со банка, објавување на податоци и водење на деловните книги.

8. Издавачот може да издава електронски пари кои гласат исклучиво во денари.

9. Издавач не смее да врши кредитирање во било каква форма.

10. Во случај на непочитување на одредбите од оваа Одлука, Законот за банките, Законот за платниот промет и други прописи, гувернерот на НБРМ презема мерки, изрекува прекршочни санкции и предлага отварање на стечајна и ликвидациона постапка на издавач, во согласност со закон.

IV. ВЛОЖУВАЊА

11. Вложувањата на издавачот се: задолжителната актива од точка 12 од оваа Одлука, други вложувања на издавачот кај банки и штедилници и капиталните делови кои издавачот може да ги има согласно со Законот за платен промет.

Издавачот не смее да вложува и да се стекне со земјиште, згради и опрема кои не ги користи за извршување на своите активности.

12. Задолжителната актива се состои од:

- 1) Парични средства;
- 2) Побарувања од НБРМ и побарувања обезбедени со хартии од вредност издадени од НБРМ;
- 3) Побарувања од Република Македонија и побарувања обезбедени со неотповикливи, безусловни гаранции плативи на прв писмен повик и хартии од вредност издадени од Република Македонија;
- 4) Депозити по видување во банки и штедилници кои имаат дозвола за основање и работа издадена од гувернерот на НБРМ;
- 5) Вложувања во должнички хартии од вредност кои се чуваат за тргување и кои треба да ги исполнуваат следните критериуми:
 - Да бидат ликвидни, односно за нив да постои организиран пазар и/или да постојат информации за купопродажба на исти или слични хартии од вредност за последните шест месеци;
 - Да бидат издадени од лица за кои, согласно со подзаконскиот акт пропишан од страна на НБРМ за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот се применува пондер не повисок од 20%;
 - Да бидат издадени од лице кое нема квалификувано учество во издавачот.

13. Издавачот е должен да има задолжителна актива во износ кој е најмалку еднаков на тековното салдо на сите обврски по издадените електронски пари.

НБРМ може да бара од издавачот, да одржува и повисок износ на задолжителна актива, доколку е тоа потребно заради нивото на ликвидносниот ризик на кој е изложен.

14. Доколку вредноста на задолжителната актива од точка 12 од оваа Одлука, се намали под износот на вкупните обврски кои произлегуваат од издадените електронски пари, издавачот е должен веднаш да ја извести НБРМ, писмено да ги образложи причините кои довеле до тоа намалување, и да ги наведе мерките кои ќе ги преземе за усогласување со точката 13 од оваа Одлука.

НБРМ може да му наложи на издавачот усогласување со одредбите од точка 13 од оваа Одлука во определен временски рок, со определување мерки за таа цел.

15. Издавачот не смее да изврши вложување кое ќе се искористи за купување акции во истиот издавач.

16. Вложувањата на издавачот кон поединечно лице и лицата поврзани со него не смее да надминат 25% од сопствените средства на издавачот.

По исклучок од став 1 на оваа точка, вложувањата на издавачот во лице кое е поврзано со него, вклучително и лицата поврзани со тоа лице, не смее да надминат 20% од сопствените средства на издавачот.

Лимитите од став 1 и 2 од оваа точка не се однесуваат на вложувањата од точка 12 став 1 потточки 1, 2 и 3.

17. Агрегатниот износ на вложувања кои надминуваат 10% од сопствените средства на издавачот, не смее да надмине 800% од сопствените средства на издавачот.

18. Вкупниот износ на вложувањата во депозити по видување во банките и штедилниците од точка 12 став 1 потточка 4 од оваа Одлука и во должничките хартии од вредност од точка 12 став 1 потточка 5 од оваа Одлука, не смеат да го надминат дваесеткратниот износ на сопствените средства на издавачот.

19. Вложувањата на издавачот кои надминуваат 1.000.000 денари се одобруваат од страна на надзорниот одбор на издавачот.

20. За пресметка на вредноста на задолжителната актива од точка 12 од оваа Одлука, се применува подзаконскиот акт пропишан од страна на НБРМ за методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи.

21. Само заради заштита од пазарните ризици кои произлегуваат од издавањето електронски пари и од вложувањата, издавачот може да користи финансиски деривати чии предмет се каматни стапки, доколку истовремено тие ги исполнуваат условите од точка 12 став 1 потточка 5 алинеја 1 од оваа Одлука.

V. МЕТОДОЛОГИЈА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИТЕ

22. Сопствените средства на издавачот се пресметуваат согласно со подзаконскиот акт пропишан од страна на НБРМ за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот.

Сопствените средства на издавачот, пресметани во согласност со став 1 од оваа точка, не смеат да изнесуваат помалку од износот на почетниот капитал на издавачот.

23. Сопствените средства на издавачот во секое време треба да изнесуваат најмалку 2% од вкупните финансиски обврски на издавачот врз основа на издадените електронски пари.

Вкупните финансиски обврски на издавачот врз основа на издадени електронски пари се еднакви на поголемиот износ од:

- тековното салдо на сите обврски за плаќање кои што произлегуваат од издадените електронски пари, на денот на пресметката или
- просечното салдо на сите обврски за плаќање што произлегуваат од издадените електронски пари на крајот на последните шест месеци.

Вкупните финансиски обврски на издавач кој постои помалку од 6 месеци се еднакви на поголемиот износ од:

- обврските утврдени согласно со став 2 алинеја 1 од оваа точка или
- просекот на проектираната состојба на крајот на првите шест месеци, согласно со проекциите на издавачот доставени кон барањето за издавање дозвола за основање и работа.

24. Издавачот е должен да ги применува подзаконските акти пропишани од страна на НБРМ со кои се регулира управувањето со ризиците во банка, доколку поинаку не е одредено со оваа Одлука.

25. Издавачот е должен да обезбеди систем на внатрешни контроли кој ќе овозможи континуирано следење и управување со ризиците на кои е изложен.

26. Издавачот е должен да донесе политика за управување со ризиците и соодветни процедури за примена на политиката.

27. Политиката за управување со ризиците опфаќа:

- Дефинирање на прифатливо ниво на ризик;
- Управување со ликвидносниот ризик;
- Управување со оперативниот ризик;
- Управување со кредитниот ризик;
- Управување со пазарните ризици;
- Управување со други материјални ризици (репутациски ризик и сл.).

28. Управниот одбор и надзорниот одбор на издавачот се должни да обезбедат редовно ревидирање на политиката и процедурите за управување со ризиците.

29. Лицата вработени кај издавачот треба да бидат запознаени со содржината и значењето на политиката и процедурите за управување со ризиците.

30. Издавачот е должен да воспостави системи за спречување на перење пари и финансирање на тероризмот, во согласност со закон.

31. Издавачот треба да ги почитува одредбите за доверливост на податоците и за заштита на личните податоци во согласност со закон.

VI. ИЗВЕСТУВАЊЕ

32. На издавачот се применуваат одредбите од Законот за банките за известување на НБРМ.

33. Покрај известувањата од точка 32 од оваа Одлука, издавачот е должен до НБРМ да ги доставува следните податоци и извештаи:

- Број на издадени инструменти и вредност на издадени електронски пари, број и вредност на дополнувања на инструментот и број и вредност на реализирани трансакции со електронски пари во текот на кварталот;
- Број на издадени инструменти и вредност на издадени електронски пари, број и вредност на трансакции со електронски пари на крајот на кварталот;
- Број на трговци кои прифаќаат плаќања со електронски пари на крајот на кварталот;
- Број и вредност на незаконски реализирани трансакции и обиди за незаконска реализација на трансакции со електронски пари во текот на кварталот;
- Структура и висината на задолжителната актива на крајот на кварталот;
- Висината на сопствените средства на издавачот;
- Поединечните вложувања кои надминуваат 10% од сопствените средства на издавачот и нивниот агрегатен износ.

34. Издавачот е должен, податоците и извештаите од точка 33 од оваа Одлука да ги доставува до НБРМ на квартална основа и тоа најдоцна во рок од:

- 5 работни дена по истекот на рокот за доставување на неревидирани годишни финансиски извештаи за извештаите за 31.12. и
- 15 работни дена по истекот на кварталот, за извештаите за 31.03, 30.06. и 30.09.

Доставувањето на податоците и извештаите од точка 33 став 1 алинеи од 1 до 5 од оваа Одлука, се врши на обрасците ЕП промет, ЕП состојба, ЗВ и НТЕП, кои се составен дел на оваа Одлука.

Доставувањето на податоците и извештаите од точка 33 став 1 алинеи 6 и 7 се врши согласно со подзаконските акти пропишани од страна на НБРМ, кои се однесуваат на методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот и на големи изложености на банка.

35. На банка, која од гувернерот на НБРМ добила согласност за вршење на активноста издавање електронски пари, се применуваат одредбите за доставување на податоците и извештаите од точка 33 став 1 алинеи од 1 до 4 од

оваа Одлука, на начин, во рокови и динамика согласно со одредбите од точка 34 став 1 и 2 од оваа Одлука.

По исклучок на став 1 на оваа точка, банка не го пополнува образецот ЗВ.

36. Покрај податоците и извештаите од точката 33 од оваа Одлука, НБРМ може да побара доставување и на други податоци и извештаи.

НБРМ може да побара доставување на податоци и извештаи во рокови и за периоди поинакви од определените во точка 34 од оваа Одлука.

VII. РЕВИЗИЈА НА РАБОТЕЊЕТО И НА ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

37. Ревизија на работењето и на финансиските извештаи на издавачот врши друштво за ревизија, во согласност со Законот за банките и подзаконскиот акт пропишан од страна на НБРМ за содржината на ревизијата на работењето и на годишните финансиски извештаи на банка.

Ревизијата од став 1 на оваа точка, опфаќа и опис на:

- висината и структурата на активата од точка 12 од оваа Одлука во споредба со висината на обврските кои произлегуваат од издадените електронски пари;
- почитувањето на одредбите од оваа Одлука од аспект на лимитите на изложеност, висината на почетниот капитал и висината на сопствените средства на издавачот.

VIII. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

38. Оваа Одлука влегува во сила на денот на објавувањето во Службен весник на Република Македонија, а ќе се применува од 01.01.2008 година.

Обр. 02-15/XII -11/2007
27 декември 2007 година
Скопје

м-р Петар Гошев
гувернер
и претседател
на Советот на Народната банка
на Република Македонија